

**Serhii Chapran, Lecturer at the Department of Management
and International Business**

Lviv Polytechnic National University

Lviv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5888-3462>

Sofia Myskiv, Student

Lviv Polytechnic National University

Lviv, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-552-5-24>

VENTURE INVESTMENT IN UKRAINE UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

ВЕНЧУРНЕ ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ ЗА УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ

Війна в Україні завдала серйозного удару по всій ринковій економіці країни. Бізнесові підприємства, незалежно від галузі, потребують підтримки, щоб пережити цей важкий час. Венчурне інвестування не стало винятком. Цей вид інвестицій, який передбачає фінансування інноваційних проєктів на ранніх стадіях їх розвитку, також стикається з труднощами. Незважаючи на це, деякі венчурні фонди в Україні продовжують працювати. Серед них Adventures Lab, Gr Capital та InSoft Partners.

Значного розвитку зазнали малі підприємства із значною часткою у секторі технологічної діяльності, які мають високий рівень інновацій. Розпочаті, як підприємства, часто стартапи. Одним із способів фінансування яких є венчурний капітал. Венчурний капітал – це форма приватного капіталу, який інвестори надають стартапам та малому бізнесу, що мають довгостроковий потенціал зростання. Інвестори можуть надавати венчурний капітал у вигляді грошей, а також у вигляді технічної або управлінської експертизи. На відміну від класичних інвестицій, венчурний капітал є високоризиковим. Це пов'язано з тим, що велика частина стартапів зазнає невдачі. Однак, якщо стартап досягає успіху, венчурний капітал може принести інвесторам високу віддачу. Характеризуючи венчурні інвестиції є важливим джерелом фінансування для інноваційних компаній. Вони дозволяють таким компаніям

реалізувати свої ідеї та досягти успіху. За 2022 рік обсяг венчурних інвестицій в Україну критично знизився на 74% порівняно з довоєнним 2021 роком. Зазначається, що падіння обсягів венчурних інвестицій в Україні є частково пов'язаним з загальними світовими економічними тенденціями. Так, у ЄС і США обсяг венчурних інвестицій за 2021–2022 роки знизився на 20-30%.

Незважаючи на це, більшість українських компаній, які отримали венчурне фінансування, показали зростання. Це свідчить про те, що українські стартапи мають високий потенціал і можуть бути цікавими для інвесторів навіть у складних економічних умовах. Можна виділити основні 5 етапів фінансування. Венчурний капітал розподіляє фінансування відповідно до стадій життєвого циклу, які наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Стадії венчурного інвестування

№	Назва етапу	Характеристика етапу
1	Seed («Посів»)	Перший етап венчурного фінансування, на якому, як правило, реалізуються порівняно скромні обсяги капіталу, надані винахідникам або підприємцям для фінансування раннього розвитку нового продукту або послуги. Кошти цього рівня можуть бути спрямовані на оплату попередніх операцій, розроблення продукту, дослідження ринку, формування команди управлінців, розроблення бізнес-плану тощо.
2	A – Start-up	Компанія фактично розпочинає свою діяльність і прагне залучити капітал для розвитку продукту або послуги. Потенційна сума фінансування становить 1–5 млн дол. США.
3	B – Early stage (рання стадія розвитку)	Передбачає інвестиції, що витрачаються на розвиток і зростання бізнесу. Найчастіше під цим розуміється перенесення бізнес-моделі компанії на нові ринки.
4	C – Grow stage (стадія росту)	Активно випускається готова продукція і поступово нарощується обсяг продаж.
5	D – Expansion (розширення)	Підприємство досягло значних обсягів продаж, унаслідок чого відбувається ІРО (первинне публічне розміщення акцій). Венчурні фонди прагнуть вивести вкладені кошти з дивідендами за допомогою власного досвіду і бізнес-мереж.

Джерело: [1]

Тенденції венчурного інвестування в останні роки свідчать про зростання обсягів фінансування всвою чергу обсяги інвестицій надходить на стадію D (розширення), оскільки вона є найменш ризикованою, тобто що інвестори впевнені в успіху цих компаній по вкладеннях у великих сумах. Значні обсяги інвестування на етапі розширення також свідчать про бажання інвесторів повернути свої вкладені кошти. Вони вважають, що компанії, які досягли стадії D, мають високий потенціал для виходу на біржу та отримання значної капіталізації.

Найбільші екзити за участю українських компаній у 2022 році склали: DMarket, Augmented Pixels, Hamsters, NewOldStamp і RespApp. На рисунку 1 можна побачити динаміку етапів фінансування в млн дол США.

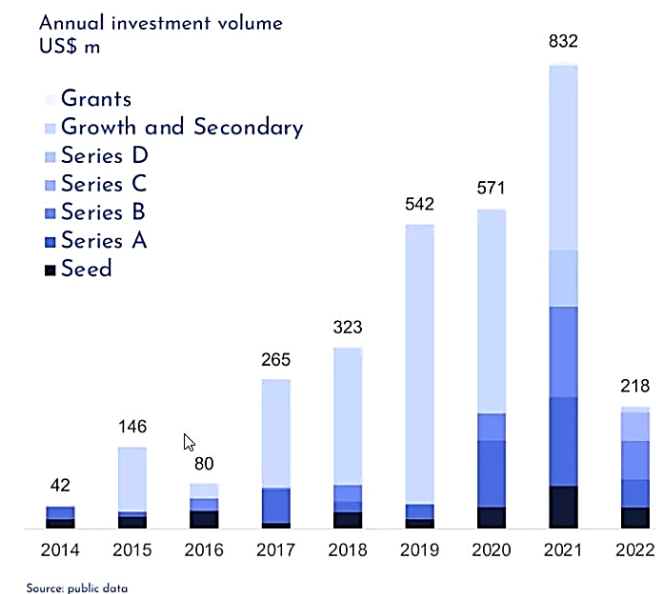

Рис. 1. Етапи фінансування за 2014–2022 роки

Джерело: [2]

Більшість стартапів починають свою діяльність із посівних інвестицій (стадія А). Це початкове фінансування може надходити від різних джерел, включаючи родину та друзів, інвесторів-ангелів, інкубатори та компанії венчурного капіталу. Бізнес-ангели є найпоширенішим типом інвесторів на цьому етапі. Обсяг посівних

інвестицій зазвичай становить від 500 000 до 2 мільйонів доларів, але може коливатися залежно від компанії. Успішний посівний раунд може призвести до оцінки компанії в розмірі від 3 до 6 мільйонів доларів США. При цьому 62% від усього обсягу інвестицій в українські компанії за минулий рік припало на чотири стартапи – Airslate, Preply, Fintech Farm і Spin.ai. Після посівного раунду багато стартапів не починають наступного раунду. Причини цього можуть бути різними так як і стартап не досяг успіху і не зумів залучити достатньо коштів для розвитку, так і, що засновники вирішили, що їхній стартап розвивається достатньо добре і не потребує додаткових інвестицій. З кожним наступним раундом залучені кошти та вартість компанії зростають. Засновники самостійно вирішують, скільки раундів залучення інвестицій вони хочуть провести до першого публічного продажу акцій. На раунді А стартапи зазвичай залучають від 2 до 15 мільйонів доларів, і їхня вартість становить близько 10–15 мільйонів доларів. На раунді В компанії отримують від 7 до 10 мільйонів доларів і їхня вартість зростає до 30–60 мільйонів доларів. На цих раундах інвестиції надходять переважно від венчурних фондів [5; 7].

Найбільше від війни постраждали венчурні фонди, які вкладали кошти в компанії, пов'язані з логістикою, фізичними товарами та їх переміщенням. На початку війни лише 24,3% українських стартапів продовжували свою роботу, а 16,7% мали забезпечення на 3–6 місяців. Інші стартапи перебували у більш кризовому становищі та були змушені перейти в режим виживання [3].

Серед трьох першочергових кроків, які необхідно здійснити для покращення інвестиційного клімату України, експерти виділяють: 1. Забезпечення широко-масштабного мирного врегулювання війни в Україні. 2. Здійснення податкової реформи. 3. Проведення антикорупційної реформи [4; 6].

Отже, венчурний бізнес має ряд позитивних ефектів для економіки країни, таких як підвищення конкурентоспроможності підприємств, створення нових робочих місць та удосконалення управління інноваційними фірмами. Оскільки український венчурний бізнес знаходиться на ранньому етапі розвитку, державна підтримка є важливою умовою його успішного становлення. Вітчизняні інноваційні розробки мають великий потенціал для успіху на світовому ринку.

Тому одним із важливих напрямів державної політики має бути законодавче врегулювання діяльності венчурних структур. Для цього

необхідно удосконалити вітчизняне законодавство у напрямках визначення сутності, функцій та принципів діяльності справді венчурних фондів і венчурних компаній, а також переорієнтації венчурного сектору на співпрацю з вітчизняною науково-технологічною сферою.

Література:

1. Замлинський В.А. Сучасний стан та перспективи розвитку венчурного інвестування як складової фінансового забезпечення інноваційної діяльності України. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2014. № 5–6. С. 172–179.
2. The New Voice of Ukraine. Венчурні інвестиції впали на 74% URL: <https://biz.nv.ua/ukr/tech/venchurni-investiciji-u-2022-to-zminila-viyna-v-ukrajini-povini-ukrajini-50327524.html> (дата звернення: 01.04.2024).
3. Литвин І. В., Булак Ю. В. Венчурний бізнес в Україні в умовах воєнного часу. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2022. № 2 (8).
4. Венчурне інвестування. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/12757/1/-Збірник_2022%20Альтернативний%20туризм.pdf#page=39 (дата звернення: 05.01.2024).
5. McGowan E. Series A, B, C, D and E financing: how it works. Startups. 2022. Available at: <https://www.startups.com/library/expert-advice/series-funding-a-b-c-d-e>
6. Дрич А. Основні способи досягнення інвестиційної привабливості України. *Вісник НБУ*. 2016. № 4. С. 40–41.
7. Кузнецова І.С. Венчурні інвестиції: сутність, форми, контрагенти. *Науково-технічна інформація*. 2007. № 1. С. 40–43.
8. Про інститути спільного інвестування: Закон України від 05.07.2012 № 5080-17. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17> (дата звернення: 06.01.2024)
9. Краус Н.М., Копица Я.О. Венчурне інвестування як пріоритетний напрям інноваційного розвитку економіки країни. *Економічний простір*. 2013. № 74. С. 112–121.
10. Дроздовський Я.П., Фединець М.М. Венчурне інвестування в сучасних умовах розвитку світової економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2022. Вип. 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-43-8> (дата звернення: 06.01.2024).